

De mens geschapen naar het beeld van God

31 oktober 2021

Beste mensen; broers en zussen in het geloof,

We hebben net het lied gehoord: 'Jij bent goed zoals je bent'. Dit is een lied dat voor ieder kind van toepassing zou moeten zijn, vindt u ook niet? Toen mijn kinderen klein waren, toen zongen wij dit lied al. Ik herinner mij een moment dat mijn dochter Mirriam een jaar of 10 was en een spreekbeurt aan het voorbereiden was voor school. Ze was in die tijd vaak onzeker over zichzelf en over haar kunnen. Eindeloos wilde ze oefenen. In de stress klapte ze dicht en concludeerde ze dat ze het niet kon. Ik probeerde haar moed in te blazen. Ik zei dat ze goed geoefend had en dat ze het goed kon. Haar antwoord was. **'Ja, dat moet jij zeggen omdat je mijn moeder bent!'**. Ze geloofde mij dus niet. Ik kon praten als Brugman maar zij wist wel beter.

Zeer Goed of tot niets goeds instaat?

Nu hebben wij een verhaal gehoord waarbij God tegen ons zegt dat op de zesde dag de mensen en de dieren geschapen werden en dat het goed was gelukt. Wat zeg ik? Zeer Goed was gelukt. Maar geloven wij wel wat God gezegd heeft? Wij weten toch wel beter? **Hoe luidt die vraag ook al weer in de catechismus waarin wij te horen krijgen dat de mens tot niets goeds instaat is?**

Vraag 8 Heidelbergse catechismus

Maar zijn wij alzo verdorven, dat wij ganselijk onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad?

Ja het staat er toch echt in Genesis 1: 'De mens geschapen naar Gods beeld' of zijn we echt die verdorven wezens waar de Heidelbergse Catechismus over spreekt? Dat we niet perfect zijn dat weten we, maar zo erg???

Ook aan mij rammelt van alles. Toen ik bijvoorbeeld gevraagd werd om te preken dacht ik: 'Dat ga ik gewoon doen, maar wat had ik het mis. Toen ik in onze groep verzuchtte: Ik weet niet meer wat ik vertellen moet, kreeg ik gelijk twee goede adviezen. Nico zei: 'Ik heb gelezen dat als je op het punt bent dat je volkomen in verwarring bent in die zoektocht naar God, dan ben je goed bezig'. Marjolein zei: En nu leeg worden en daarna gewoon weer opnieuw beginnen. Dat ik heb ik dus geloof ik wel 5 keer gedaan. Tegen Martijn zei ik: 'Ik ga de mensen in verwarring brengen en Martijn vond dat nog niet eens zo'n slecht idee'. 'Geef ze maar wat huiswerk mee. Iets om over na te denken. Dat kunnen ze best', zei hij. Goed dan. Opletten dus want makkelijk wordt het niet.

De reis

We begonnen gewoon als groep met het thema De mens geschapen naar Godsbeeld. We hebben een handreiking meegekregen. We kunnen spiegelen. God en mens lijken op elkaar. Dat betekent dat je kunt beginnen met twee vragen: Wie is God? En Wie is de mens? Als je de uitkomsten van die twee vragen naast elkaar legt dan zou je ergens moeten uitkomen, niet waar?

Wie is de mens?

Ik ken mensen, die behoorlijk minderwaardig over zichzelf denken en moeite hebben met het benoemen van de talenten. Ook wij hebben in de werkgroep een ochtend gewijd aan de talenten in de hoop daarin iets te vinden waarin wij als mensen op God lijken. De combinatie van een calvinistische opvoeding en een cultuur van 'Doe maar gewoon dan doe je al gek

genoeg' maakt het moeilijk de talenten te benoemen. Toch zagen we hoe divers de talenten zijn in ons allen. Maar wie plaatst zijn licht makkelijk vanonder de korenmaat op de kandelaar?

Meerdere keren kwam het dogma van onze verderfelijke menselijke staat in onze gesprekken naar voren. Niet iedereen had er evenveel moeite mee, maar toch... Jaap liet weten dat hij vroeger weleens gedacht heeft: Waarom zou ik nog ergens aan beginnen, ik ben toch nergens geschikt voor? Jaap schreef later: 'Elke creatuur, hoe nietig, ondermaats, onogelijk of klein ook: is instaat om een bijdrage te leveren aan het bestaande en komende rijk Gods'. Ondanks het dogma van onze verdorvenheid en onbekwaamheid is er kennelijk toch een vertrouwen gegroeid dat we in ieder geval iets in ons hebben dat goed is waardoor we kunnen bijdragen aan Gods koninkrijk. We waren het er allemaal over eens.

Wie is God?

Welk beeld hadden wij van God? Daarin verschilden we nogal. Het bleek dat iedereen meerdere beelden van God had en, niet geheel onbelangrijk, dat die beelden veranderden tijdens ons leven. Natuurlijk kwamen beelden langs zoals: Vader, Zoon en Heilige Geest. Maar ook een God die lief is en zorgzaam, streng en rechtvaardig, jaloers (na-ijverig), mysterieus, onzichtbaar, menselijk, en zelfs de eeuwige die lacht, om er maar eens een paar te noemen.

Welk beeld van God heeft U?

Herkent U het wisselen van Godsbeelden in uw eigen leven?

De voorlopige conclusie was: Er is geen eenduidig Godsbeeld. Onmogelijk dus om aan de hand van deze diversiteit aan beelden al spiegelend een eenduidig beeld van de mens te krijgen. De enige conclusie die je zou kunnen stellen is misschien dat het dus niet zo raar is dat er allemaal verschillende mensen zijn.

Wie is de uit God geboren mens?

Lang hebben we stil gestaan bij de beide scheppingsverhalen. God wenst de mens. Hij schiept de mens omdat Hij het wil. Waarom zou hij de mens dan scheppen als deze tot niets goeds instaat is? In Genesis 2:4 wordt de schepping van hemel en aarde neergezet als geboorte. De tekst staat tussen beide scheppingsverhalen in als of het de verbinding legt tussen deze verhalen. Het kenmerk van een geboorteverhaal is dat een nieuw leven voortkomt uit bestaand leven. Als heel de schepping uit God geboren is dan komt toch ook de mens uit God voort? Belangrijke woorden die gebruikt worden zijn zaadzaaiend en vruchtdragend. Lijken we daarin op God? Heeft God aan zijn kinderen deze eigenschappen meegegeven? Zijn wij zaadzaaiend en vruchtdragend en wat betekent dat dan?

Relatie tussen God en de mens

Nou het lijkt erop dat de zoektocht naar wie de op God lijkende mens is alleen maar tot meer vragen leidt. Misschien komen we er achter als we kijken naar de relatie tussen God en de mens? Ik wil met jullie een viertal thema's doorlopen.

1. Taakverdeling
2. Vrijheid
3. Woorden: Tegenover en alleen (eenzaam)
4. zorgzaam

Taakverdeling tussen God en mens

In Genesis 1 is God een scheppende God die meer op afstand is. Bijna als een regisseur die alleen met woorden een schouwspel maakt. Hij is er geen onderdeel van. Zijn Geest blijft er gevoelsmatig een beetje boven hangen. Hij maakt zeg maar, zijn handen niet vuil. Op afstand en tegelijk zorgzaam en liefdevol. Hij schept eerst de voorwaarden voor een goed leven. Aan het eind maakt God de mens als kroon op zijn schepping en geeft de mens een verantwoordelijkheid. Hij moet de aarde beheersen en beheren.

In genesis 2 lijkt God een arbeider die vanaf het begin gericht is op het zo snel mogelijk tot stand brengen van de mens. Die mens mag vanaf dag 1 (bij wijze van spreken) meedoen in zijn eigen ontstaan, meearbeiden. God is bewogen, nog voordat de mens er om vraagt ziet God dat de mens eenzaam is en God leeft mee en zoekt voor de mens een oplossing. Hij maakt de dieren. De mens mag de namen roepen naar de dieren. Namen geven: een belangrijke taak die in het ene verhaal aan God is en in het andere verhaal aan de mens! Een naam in het OT bepaalt de aard van het geschapene. Een naam doet de aard van de levende, de bezielde kennen. In beide verhalen schept God, maar hoe anders doet hij dat. De mens als beheerder, of de mens als medeschepper van de aarde. Ondanks dat er veel prijs gegeven wordt over God en over de mens blijft het nog steeds moeilijk God te zien in heel zijn wezen, en de mens te kennen naar Gods aard.

Vrijheid

In de preek die Nico gehouden heeft in februari van dit jaar over hetzelfde onderwerp (De mens geschapen naar Godsbeeld), hebben wij te horen gekregen dat in de Bijbel God de mens geschapen heeft om vrij te zijn. Hierin wijken de scheppingsverhalen in de Bijbel af van vele andere toen voorkomende verhalen, waarbij de mens geschapen wordt als slaaf van de Goden. God wil in de Bijbel geen slaven maken. Hij wil zich tot ons, mensheid, op een andere manier verhouden.

Tegenover en eenzaam

Dan maakt God de vrouw. Op het moment dat Eva uit de helft van de mens genomen wordt gebruikt Oussoren het woord 'tegenover'. Hij spreekt vanaf dat moment van Isja en Iesj; vrouw en man. Eva werd gemaakt omdat God zag dat de mens eenzaam was. God weet dus wat eenzaamheid is en hoe dat voelt. Er staat eigenlijk alleen en geen eenzaam. Maar gezien de enthousiaste reactie van de gehalveerde mens wanneer hij de vrouw voor het eerst ziet, kunnen we wel stellen dat hij daarvoor eenzaam was. Zou eenzaamheid de reden kunnen zijn waarom God besloot de mens te maken naar Zijn beeld? Misschien heeft God in eerste instantie gedacht dat God en mens samen voldoende waren om de eenzaamheid te bestrijden. Ze hadden immers elkaar: God en de mens! Maar de mens wilde vlees van zijn vlees en God geeft gehoor. Toen de mens in zichzelf een tegenover gevonden had, had de mens daarmee God niet meer nodig? Is daardoor God weer meer eenzaam geworden? Is God een God is die niet alleen kan leven ook al is hij één? Is dat waar God en mens elkaar kunnen aanvullen en herkennen; in het verlangen naar elkaar?

In de groep hebben we gesproken over hoe het is om met de ander samen te leven als tegenover aan elkaar. In eerste instantie vonden wij een negatieve klank in het woord. Alsof je elkaar niet kunt vinden in een vergelijk. In tweede instantie proefden wij een positieve lading. Je kijkt elkaar aan en ziet elkaar in de ogen. De ogen die de spiegel van de ziel zijn. Is dat niet een menselijke verbeelding van onze relatie als mens met mens en als mens met

God? Is het aanschijn van God de mens ontvallen nu de mens een menselijk tegenover heeft?

Zorgzaam

Dat God om ons geeft en voor ons wil zorgen blijkt uit veel verhalen uit de Bijbel.

Bijvoorbeeld: In Samuel 8 wanneer het Volk aan Elia vraagt om een koning. Dan raadpleegt Elia God en geeft God toe ook al was dat niet de bedoeling, en eigenlijk ook niet nodig. De Bijbel noemt wat het volk vraagt een smaad voor God. Toch zegt God: Geef ze maar een koning als ze dat willen. Hij komt Israël tegemoet ten koste van zichzelf. Hij doet dat omdat Hij het volk Israël oneindig liefheeft.

Kent u ook verhalen waar Gods zorg voor de mensheid uit blijkt?

In hoeverre lijken wij op die zorgende, reikende God? Geven wij mensen om God zoals Hij om de mens geeft?

Laat ons mensen maken naar ons beeld, zei Hij en dus maakte de schepper scheppende wezens.

Misschien bedoelt God met het woordje 'ons' dat wij aan elkaar scheppend kunnen zijn. God samen met ons (her)scheppend, herboren. Wij kunnen God scheppen. Immers als niemand het meer over God heeft, kan Hij dan nog met ons bestaan? Houden wij Hem dan nog levend?

Zoveel vragen..... Laten we nog eens terug gaan naar de vraag waar we mee begonnen zijn:

Maar zijn wij alzo verdorven, dat wij ganselijk onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad? Het antwoord is: 'Ja wij'. Iets anders kan ik er niet van maken.

Dit dogma heeft veel kwaad gedaan, terwijl ik aanneem dat de bedoeling toch goed was toentertijd. Stel nou dat in dit dogma een grond van waarheid zit. Hoe kunnen we dan daarin vrede vinden? Het antwoord gaat verder dan: 'Ja wij!'. Het volledige antwoord is:

Ja wij; tenzij dan dat wij door den Geest Gods wedergeboren worden. 2X

Maar wacht eens even.....

Hebben we niet gezien dat de scheppingsverhalen geboorteverhalen zijn?

Wij worden toch voortdurend herboren in de,

continue scheppende, zorgzame en tegelijk bevrijdende aanwezigheid van God? Deze aanwezigheid is niet afhankelijk van wat wij er van vinden en zijn wezen wordt niet ingevuld door de woorden die wij daaraan verbinden, noch is het resultaat afhankelijk van onze daden. God is. God is gewoon zo. God is schepper vanaf het begin. Hij heeft geschapen, hij schept en zal altijd blijven scheppen. Het is zijn wens om te scheppen. Waar hij eenmaal mee begonnen is laat hij niet los zo bewijzen de verhalen in de Bijbel, want Zijn schepping is goed en jij en ik wij zijn goed zoals wij zijn. Kind van God, geen ander. Zolang zijn geest aanwezig is.

Afronding

Dit is waar het om gaat. Dat wij met elkaar reisden, samen met anderen en samen met God. Arend heeft geschreven dat Genesis over een familie gaat. Een familie die met elkaar reisde. Een familie met mensen die in alle gebrekkigheid fout op fout maakten maar die reisden met God en nooit in de steek gelaten werden door God in hun reis naar de toekomst.

Je bent goed zoals je bent.